

Ketvirtoji Tarptautinė teorinės, matematinės ir taikomosios kalbotyros olimpiada

Estija, Tartu, 2006 m. rugpjūčio 1–6.

Individualios užduotys

Užduočių sprendimų įforminimo taisyklės

1. Neperrašinėdami sąlygų, išspręskite kiekvieną užduotį ant atskiro lapo (arba lapų); ant kiekvieno lapo su tam tikros užduoties sprendimu reikia pažymėti sprendžiamos užduoties numerį, Jūsų darbo numerį ir pavardę. Tik tokiu atveju garantuojama tiksli Jūsų rezultatų apskaita.
2. Jūsų atsakymą reikia paaiškinti. Net visiškai teisingas atsakymas įvertinamas žemai, jeigu jis pateiktas be jokio paaiškinimo.

Užduotis Nr. 1 (20 taškų)

Žemiau pateikti lakota¹ kalba sakiniai, transkribuoti lotyniškais rašmenimis, ir jų vertimai į lietuvių kalbą:

1. lakhota ki wičakte	Indėnas nužudė juos.
2. matho ki wakte	Aš nužudžiau lokį.
3. lakhota ki mačo	Indėnas pašaukė mane.
4. tuwa ničo he	Kas pašaukė tave?
5. wičaša ki tuwa kte	Žmogus kažką nužudė.
6. tuwa hi he	Kas atėjo?
7. matho ki wičačo	Jis pašaukė lokius.
8. yahi čha hi	Tu atėjai, ir jis atėjo.
9. matho ki hipi ną lakhota ki čhopi	Lokiai atėjo ir pašaukė indėną.
10. yahi čha hokšila ki nikte	Tu atėjai, ir berniukas nužudė tave.
11. lakhota ki wačo ną hokšila ki wakte	Aš pašaukiau indėną ir nužudžiau berniuką.
12. hokšila ki wakte čha tuwa lakhota ki wičačo	Aš nužudžiau berniuką, ir kažkas pašaukė indėnus.
13. lakhota ki hipi čha mayačo	Indėnai atėjo, ir tu pašaukei mane.

Uždavinys 1. Išverskite į lietuvių kalbą:

1. wahi čha lakhota ki matho ki wičačhopi
2. wičaša ki nikte ną mačo
3. wičaša ki nikte čha mačo
4. nikte

Uždavinys 2. Išverskite į lietuvių kalbą visais įmanomais būdais:

tuwa kte he

Uždavinys 3. Išverskite į lakota kalbą:

1. Indėnai nužudė berniuką, ir lokys atėjo.
2. Tu atėjai ir nužudei indėną.
3. Ką aš pašaukiau?
4. Žmonės atėjo, ir kažkas nužudė juos.

Pastaba. š, č, h, y, w, ą — ypatingi lakota kalbos garsai.

Petr Arkadjev

¹ Lakota (dakota) kalba priklauso siu šeimai. Ja kalba 6000 žmonių JAV vidurio Vakaruose.

Užduotis Nr. 2 (20 taškų)

Katalonų² kalboje daiktavardžių daugiskaita dažniausiai sudaroma pridendant galūnę -s. Tačiau įeigu daiktavardis baigiasi raidėmis s, x arba ç, veikia sudetingesnės taisyklės.

Žemiau pateikti katalonų daiktavardžiai, užrašyti supaprastintai vienaskaita ir daugiskaita, bei jų vertimai į lietuvių kalbą. Lentelėje yra neužpildytų vietų.

Vienaskaita	Daugiskaita	Vertimas
el apèndix	els apèndixs	atauga
el bastaix		nešėjas
el troleibús		troleibusas
el cactus	els cactus	kaktusas
la càries	les càries	dantų ėduonis
	les clos	pieva
el contumaç	els contumaços	maištininkas
la faç	les façs	veidas
el flux	els fluxos	srovė
el gimnàs	els gimnasos	sporto salė
la hèlix	les hèlixs	sraigtas
el índex	els índexs	indeksas
el iris		vaivorykštė
el llaç		kilpa
el ònix		oniksas
el pàncrees	els pàncrees	kasa (kūno organas)
el pedaç	els pedaços	lopas
la pelvis		dubuo
el permís	els permisos	leidimas
el pis		butas
el	els sequaços	pasekėjas
la	les sequaçs	pasekėja
el sufix	els sufixos	sufiksas
	els tastaolletes	vėjavaikis
el teix	els teixos	kukmedis
la trencadís	les trencadís	šukė
el vas	els vasos	vaza
la xeix		(raidė) iksas

Uždavinys 1. Užpildykite tuščias vietas. Paaiškinkite Jūsų sprendimą.

Uždavinys 2. Ženklaish ` ir ´ kai kuriuose katalonų žodžiuose žymimas kirtis. Nustatykite, kokiais atvejais rašomi šie ženklai.

Uždavinys 3. Kuris skiemuo yra kirčiuotas tuose žodžiuose, kuriuose ženklų ` ir ´ nėra?

Boris Iomdin

² Katalonų – viena iš romanų kalbų. Ją vartoja apie 8 milijonų žmonių, kurių dauguma gyvena Ispanijoje, o taip pat Prancūzijoje ir Andoroje.

Užduotis Nr. 3 (20 taškų)

Čia pateikti kmerų³ kalbos žodžiai, užrašyti ypatinga tradicinės kmerų abėcėlės atmaina (taip vadinamu „apvaliu raštu“), ir jų vertimai į lietuvių kalbą, o taip pat šie žodžiai lotyniškais rašmenimis sumaišyta tvarka:

Ạ̣Y	‘aistra’	ị̣F	‘galėti’
ị̣Ä	‘žįsti krūtį’	F̣̣Ä	‘laukti’
Ẉ̣Y	‘delta’	Ẉ̣Ä	‘laikyti dantyse’
Ṭ̣Ä	‘vesti’	ị̣ÄE	‘kepti ant iešmo’
Ẹ̣Ä	‘neaiškiai’	Ẉ̣ ÄE	‘užkirsti kelią’
Ẹ̣ A	‘sukti’	Ỵ̣ T	‘turėti’
F̣̣ÄE	‘aptašyti’		

рoьm, a:c, поьm, ηoьm, sam, peьη, aη, caη, am, piьm, ηiьk, ka:m, miьn

Uždavinys 1. Nustatykite teisingus atitikmenis.

Uždavinys 2. Transkribuokite lotyniškais rašmenimis:

Ạ̣Ä	‘(rato) stipinas’
Ạ̣A	‘varna’
Ẹ̣ÄE	‘ryškiai raudonas’
F̣̣Y	‘čamas’
Ṭ̣Y	‘vardas’
Ỵ̣ Ä	‘tvirtas’

Pastabos. a, eь, oь — trumpi balsiai, a:, iь — ilgi balsiai, η, c — ypatingi kmerų kalbos priebalsiai; čamas – pietų-rytų Azijos tauta.

Sergej Dmitrenko

Užduotis Nr. 4 (20 taškų)

Čia pateikti udegėjų⁴ kalbos pietinės (bikinių) tarmės žodžių junginiai, transkribuoti lotyniškais rašmenimis ir jų vertimai:

b'ata zä:ηini	berniuko pinigai
si bogdoloi	tavo petys
ja: xabani	karvės tešmuo
su zä:ηiu	jūsų pinigai
dili tekpuni	galvos oda
si ja:ηi:	tavo karvė
bi mo:ηi:	mano medis
aziga bugdini	mergaitės koja
bi nakta diliηi:	mano (man priklausanti) šerno galva

³ Kmerų kalba — Kambodžos Karalystės valstybinė kalba. Ja kalba apie 9 milijonų žmonių.

⁴ Udegėjų (udyhėjų) kalba – viena iš tungusų-mančžurų kalbų; ja kalba ne daugiau kaip 100 žmonių Tolimųjų Rytų pietuose.

nakta igini	šerno uodega
si b'ataŋi: bogdoloni	tavo sūnaus petys
teŋku bugdini	taburetės koja
su ja: wo:ŋiu	jūsų (jums priklausanti) karvės šlaunis
bi wo:i	mano šlaunis

Uždavinys 1. Išverskite į lietuvių kalbą:

su b'ataŋiu zä:ŋini
si teŋku bugdiŋi:
si teŋkuŋi: bugdini

Uždavinys 2. Išverskite į udegėjų kalbą:

berniuko šlaunis
mūsų šermas
mano dukros medis

Uždavinys 3. Kaip Jūs manote, ar galimi udegėjų kalboje tokie žodžių junginiai:

bi xabai
su b'ataŋiu bugdiŋini
si igi

Jei taip, išverskite juos. Jei ne, paaiškinkite, kodėl.

Uždavinys 4. Išverskite į lietuvių kalbą sekančius žodžių junginius ir paaiškinkite jų reikšmių skirtumą:

bi tekpui
bi tekpuŋi:

Pastaba. ŋ, ' — ypatingi priebalsiai, ä — ypatingas udegėjų kalbos balsis. Dvitaškis žymi prieš tai einančio balsio ilgumą.

Boris Iomdin

Užduotis Nr. 5 (20 taškų)

Žemiau pateikti sakiniai lietuvių kalba ir jų vertimai į ngoni kalbą⁵. Iš tikrųjų kiekvienas lietuviškas sakinys į ngoni kalbą gali būti verčiamas skirtingais būdais, tačiau sąlygoje nurodomas tik vienas iš galimų variantų.

1. Kamau nupirko fermą moterims.	Kamau aguli vadala mgunda.
2. Močiutės nupirko kaaptuką anūkui.	Vabuya vaguli mjukulu ligela.
3. Anūikai nupirko alaus svečiui.	Vajukulu vamguli mgeni ugimbi.
4. Močiutė nupirko peilį Kamaui.	Mbuya guli Kamau chipula.
5. Svečias nupirko ožką anūkams.	Mgeni avaguli mene vajukulu.
6. Anūkas nupirko fermą Zendai.	Mjukulu amguli mgunda Zenda.
7. Zenda nupirko namą močiutei.	Zenda amguli mbuya nyumba.
8. Svečiai nupirko peilį moteriai.	Vageni vamguli chipula mdala.
9. Mwangi nupirko kaaptuką svečiams.	Mwangi avaguli vageni ligela.
10. Moterys nupirko namą Mwangiui.	Vadala guli Mwangi nyumba.

Uždavinys. Kiekviename iš ngoni sakinių (11a–c) ir (12a–c) yra klaida. Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą, paaiškinkite, kokia būtent ten yra klaida, o paskui ištaisykite ją, pateikdami kiekvienam pavyzdžiui po keturis ngoni sakinius, apibūdinančius šią situaciją.

11. (a) Mdala guli ugimbi Mwangi.
(b) Mdala mguli Mwangi ugimbi.
(c) Mdala aguli ugimbi Mwangi.
12. (a) Kamau vamguli vabuya mene.
(b) Kamau guli mene vabuya.
(c) Kamau vaguli vabuya mene.

Olga Fedorova

Užduočių redakcija:

Aleksandr Berdičevskij (atsakingas red.), Svetlana Burlak, Michiel de Vaan, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giliarova, Stanislav Gurevič, Ivan Deržanski, Boris Iomdin, Jelena Muravenko, Marija Rubiņštein, Axel Jagau

Vertimas į lietuvių kalbą:

Marija Zavjalova

Linkime sėkmės!

⁵ Ngoni kalba — viena iš daugybės Tanzanijos kalbų, ja kalba maždaug 200 tūkstančių žmonių.